

ÜLKE GÜNDEMİNDEN DÜŞMEYEN İKİ KONU: İŞKENCE VE TERÖR

Özdemir ÖZOK*

Küçük bir azınlık tarafından kışkırtılan etnik kökene dayalı terör eylemleri yanlış tespit, teşhis ve politikalarla son günlerde daha da azgınlaşmıştır. Terör bizim tespit ettiğimiz ve yıllardır her platformda söyleyegeldiğimiz gibi can ve mal kaybından öteye “demokrasi” ve “hukuk” aleyhine isteklere neden olmaktadır. Bu bağlamdaki arzuları tahrik etmektedir. İç ve dış kimi kesimlerce beslenen, en hafifinden moral anlamda sempatiyle karşılanan kanlı eylemler ve eylemciler sadece güvenlik tedbirleriyle ve askerın, polisin özverili mücadeleleriyle yok edilememektedir. Bunun böyle olduğu 1984 yılında Eruh baskınından bu yana yaşanan acı deneyimler ve karşılaşılan kötü uygulama ve pratiklerle net bir biçimde anlaşılmıştır. Şansımız vatandaşlarımızın sağduyu ile hareket etmiş olmalarıdır.

Ancak yetkililerin bir bölümü bu acı gerçeği anlayamıyor ya da anlamak istemiyorlar, olağanüstü hal yetkileri başta olmak üzere, daha etkili güvenlik tedbirleri alınmasını, güvenlik güçlerinin yetkilerinin “hukuk” aleyhine genişletilmesini öneriyorlar.

Ülke insanının yüreğini dağlayan ve peş peşe gerçekleştirilen terör olaylarında mevcut mer’i mevzuat mı yetersizdir, yoksa istihbarat çalışmaları başta olmak üzere yıllar içinde yaşanan ciddi ihmal ve eksiklikler mi var?

Bu olaylardan sonra sınır bölgesindeki filiz gibi gençlerimize mezar olan, kümesi andıran, Aktütün Karakolu ile İstanbul İstinye’deki atom bombasıyla bile etkileneemeyecek kadar korunaklı ABD konsolos-

* Av., Türkiye Barolar Birliği Başkanı.

luk binasını karşılaştırma ihtiyacını hissettim, yaşamını yitiren gençlerimiz adına utanç duydum. Bizim gencimiz bizim insanımız ABD yurttaşı kadar korunmaya değer değil mi?

Acaba yönetsel tüm önlemler alınmış olsa akan kan bu kadar çok olur muydu?

Bu sorulara üzülererek ifade etmek isterim ki, hiçbir yetkili inandırıcı yanıt verememektedir.

Ülkemizin en sorunlu ve duyarlı bölgesi olan bu bölgede geçmişten günümüze isyan, ayaklanma ve terör olayları eksik olmamıştır. Osmanlı döneminde de görülen bu hareketler, Kurtuluş Savaşı sürecinde Koçgiri, Milli aşireti kalkışması ile sürmüş, Cumhuriyet döneminde 1924 Nasturi ayaklanması ile başlamış ve zaman zaman tekrarlanarak 1937-1938 yıllarındaki Tunceli-Dersim tedip hareketına kadar sürmüştür.

Görüldüğü gibi, hukuk güvencesinin söz konusu olmadığı padişahlık dönemine ve tek parti döneminin sınırsız iktidarına karşı da bu olaylar yaşanmıştır. Bu tarihi deneyim bize sadece güç kullanmanın ve teröristlerin yok edilmesine yönelik politikaların sorunu çözmeye yetmediğini, 1999 yılında açıkladığımız “*Güneydoğu Raporu*”muzda da vurgulandığı gibi bunların yanında konunun sosyolojik, toplumsal, insan hakları boyutları bulunduğunu ve “*eksiksiz demokrasi*” ve “*hukuk devleti*” ilke ve kavramlarının yerleştirilip yaygınlaştırılmasının önemli olduğunu göstermektedir.

Bu nedenlerle kurulduğu günden bu yana “*eksiksiz demokrasi*”, “*insan hakları*”, “*hukukun üstünlüğü*” ve “*hukuk devleti*” ilke ve kavramlarını savunan bir hukuk kurumu olarak yaşanan acı olayların önlenmesini pozitif, çağdaş hukuk kurallarının engellediğini kabul etmemiz mümkün değildir. Aksine mevcut defolu demokrasinin eksiklerini giderecek ve eksiksiz demokrasinin yaşama geçmesini sağlayacak, “*biçimsel hukuk devleti*” anlayışını aşan gerçek bir “*hukuk devleti*”ni yaşama geçiren, insan hakları ve özgürlüklerin demokratik toplum olanaklarıyla taçlandırıldığı çağdaş, uygar ve aydınlık bir Türkiye’nin tüm sorunların üstesinden geleceğine inanmaktayız.

Bu nedenlerle 1980’lere dönüşü çağrıştıran girişimleri uygun ve ülkemizin demokratik toplum beklentileri yanında aydınlık yarınları için yerinde bulmadığımızı ifade ederken yapılacak antidemokratik

düzenlemelere karşı çıkacağımızı belirtmek isterim.

Şu gerçek kesinlikle akıllardan çıkarılmamalıdır. Eksiksiz demokrasiler demokrasiyi tüm kurum ve kurallarıyla benimsedikleri için demokratik değerleri dışlayan teröre karşı demokrasi ve insan hakları sınırları içinde mücadele etmek zorunda ve durumundadırlar. Devletler demokrasi ve insan haklarından uzaklaştıkça anti-demokratik uygulamalar içine girerler ve bir anlamda terörist ve terörizmin istediği tuzağa düşerler.

Basına yansıdığı kadarıyla konut ve işyerlerinde aramanın yargıç iznine tabi olmaması; gözaltına alma, ifade alma gibi işlemlerin tümünden güvenlik güçlerine bırakılması; gözaltına alma süresinin daha da uzatılması; hepsinden önemlisi Prof. Dr. Faruk Erem'in önderliğinde yıllarca yapmış olduğumuz "*savunmanın itham ile başlaması*" mücadelesi sonunda elde ettiğimiz ve asla vazgeçemeyeceğimiz ve değiştirilmesine onay veremeyeceğimiz gözaltına alınan kişilerin sorgulaması sırasında avukat bulundurulması hakkının geri alınması; yine aynı şekilde yıllardır mücadele ederek kaldırılmasına katkı sunduğumuz idam cezasının yeniden getirilmesine ilişkin düşünce ve girişimleri asla kabul etmemekteyiz.

* * *

Ülke gündeminden düşmeyen ikinci konu "*işkence*" dir.

Metris cezaevinde dövülerek komaya giren ve yaşamını yitiren Engin Ceber ve ardı ardına basına yansıyan olaylarda karşı karşıya kalınan insanlık dışı uygulama ülkemizde bir süredir dillendirilmeyen ve sıfır toleransla yaklaşıldığı ileri sürülen "*işkence*" iddialarını yeniden gündeme getirmiştir. Devletin koruma ve gözetimi altında olan kişilerin devlet görevlileri tarafından "*işkence*"ye tabi tutularak öldürülmesinin ayıbını bize yaşatanları lanetliyorum, olayı aydınlatan sivil toplum girişimcilerini yürekten kutluyorum. Sayın Adalet Bakanı'nın olaylar sonrası gösterdiği tepki ve duyarlılığı takdirle karşılıyorum. Ancak tüm bunlara karşın ülkemizde yeniden yaşam alanı bulan işkence olgusunun oluşmasında gösterilen ihmal ve basiretsizliği de şiddetle kınıyorum.

İster fiziksel, ister ruhsal olsun, göz korkutma, caydırma, intikam

alma, cezalandırma veya bilgi toplama aracı olarak bilinçli şekilde insanlara ağır acı çektirmekte kullanılan her türden baskı ve eylemi içeren işkence bir insanlık suçudur. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 5., Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3. maddeleri işkenceyi en ağır insan hakkı ihlali ve suç olarak kabul etmiştir.

Bu insanlık dışı suç; 3. ve 4. Cenevre Sözleşmesi ve BM İşkenceye Karşı Sözleşmesi yanında uluslararası belgelerde yaptırımlara bağlanması ve şiddetle kınanmasına karşın her üç ülkeden ikisinde ağır işkence uygulamalarına rastlanmaktadır.

Ülkemiz bakımından Sayın Adalet Bakanı'nın açıkladığı gibi 2006 ve 2007 yıllarında 10886 polis ve jandarma 4662 kişiye çeşitli işkenceler uyguladıkları iddiasıyla suçlanmışlardır. Ancak bu güvenlik görevlilerinden kimler hakkında soruşturma başlatıldığı, kimler hakkında tutuklama kararı verildiği, kimler hakkında kamu davası açıldığı ve kimlerin mahkûm olduğu konusunda yeterli bilgi verilmemiştir.

Tüm bu olumsuzluklar karşısında sorumlu kişiler hakkında gerekli işlemlerin hızla yapılarak hak ettikleri cezaları alması sağlanmalı, ayrıca Birleşmiş Milletler İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi'ne Ek Seçmeli Protokol de süratle imzalanarak yaşama geçirilmelidir. Böylece aşağılık bir eylem olan insanın insana reva gördüğü bu insanlık dışı suç ülkemiz gündeminden bir daha gelmemek üzere çıkarılmalıdır.

* * *

Avukatlık Kanunu'nun 82. maddesi uyarınca, baroların iki yılda bir Ekim ayında yapılması gereken olağan genel kurulları bu yılda hukukçulara yakışır bir olgunlukta yapıldı. Seçimleri son haftaya kalan barolarımız dışında seçimleri kazanan başkan ve baro kurulları üyeleri iş bölümü yapıp görevlerine başladılar.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı olarak, yeni başkan ve kurullarımızla da "hukuk" adına olumlu işbirliği içinde olacağımıza inanıyor, arkadaşlarımızı candan kutluyor, başarılar ile birlikte sağlık ve esenlikler diliyorum.